

Jan Petr

Vzpomínkou zpět - má studia na budějovické reálce v letech 1903 - 1910

Nechce se mi ani uvěřit, že uplynulo již tolik let od doby, kdy zasedl jsem mezi nové kamarády do první třídy naší českobudějovické reálky. Na tu dobu rád vzpomínám a dobře se na všechno ještě pamatuji tak, jakoby to bylo zcela nedávno. V duchu vidím jasně, jak jsme jeli tehdy s otcem, typickým robustním sedlákem, venkovským párovým povozem z naší vesnice Dolního Třebonína na přijímací zkoušku do „Budějce“. U nás v jižních Čechách se jinak neříká, než Budějce. Nedávno to mému známému, pražskému advokátu, vysvětlil jakýsi bodrý českobudějovický občan takto: „to je takovej budějckej prauch ...“

Matka neopomenula před odchodem pokropit malého budoucího studentíka svčcenou vodou a požehnat křížkem, aby to dobře dopadlo. Třebaže Budějovice jsou asi jen čtyři hodiny cesty daleko od naší vsi, byly tenkrát pro nás vzdáleným velkým městem, kam se venkovský chlapec jen málokdy dostal. Nejvýš tak na biřmování, protože k tomu jest potřebí pana biskupa a ten tam sídlí. A tak tomu bylo i u mne.

Město svým ruchem a hlomozem působilo tísnivě na chlapce zvyklého posvátnému klidu volné přírody, polím a lesům, bosým kamarádům, útulné venkovské škole, hrám a návykům nespoutaného dětství, kterých jen ryzí venkov může poskytnout. A to byly tehdy České Budějovice městem vcelku klidným, nebylo tam zatím elektrické dráhy a automobily - hotová vzácnost. Doba mých studií na českobudějovické reálce od roku 1903 do roku 1910 byla pro vývoj města a jeho českého živlu velmi významná. Je to důležitá a v mnohém směru přímo rozhodující etapa nejen místních dějin, ale i celého okolí. Právě do těch dob spadá řada událostí, které se vtiskly do paměti tomu, kdo tenkrát v městě žil. Kdo by příkladem nevzpomněl na známé obecní českobudějovické volby, v nichž dostalo se Čechům zastoupení ve třetím sboru převahou 102 hlasů. Vzpomínám si, jak tehdy populární „richtig hundertzwei“ letělo od úst k ústům a jak tenkrát popsali jsme touto památnou číslicí kdejaké vrata, tabuli i lavice ve svých třídách, a dokonce z rozpustilosti křídou i na židli profesorskou ...

V době našich studií, jak jsem již na počátku vzpomněl, nebyly Budějovice tak rušné. Teprve se postavila elektrárna a elektrická dráha, jejíž první jízdy jsme se hromadně zúčastnili. Tenkrát se také stavělo nové nádraží a současně i domy resp. hotely proti němu. Avšak přece jen prožívali jsme tam dosti mohutných a živých dojmů, jako byl zájezd tehdejšího slovenského buditele - kněze Andreje Hlinky, amerických Čechů atd. Také jsme měli možnost pozorovat a sledovat postupující politický život i boje mezi jednotlivými stranami. Vzpomínám, jak jednou tady řečnil svým obvyklým huronským způsobem hrabě Vojta Šternberk, jenž dotkl se tehdy hluboce našich citů, když hodil do hloučku nespokojených demonstrantů kapesník s poznámkou, aby si „mladí páni utřeli bradu, že jim ještě mléko po ní teče.“

Veliká vymoženost, tj. film a biograf, byly v úplných začátcích. Biograf byl zřízen pod velkým stanem podobným cirkusovému, kde firma Oeserova promítala filmy s náměty ponejvíce americko-divošskými anebo snímky přírodní a krajinné. Promítání bylo provázeno hrou na ariston, přičemž různé zvuky, jako střílení, řev divoké zvěře a podobný rámus, byly za promítacím plátnem improvizovány. Na zvukový film jsme čekali potom ještě tolik let!

Ještě jedna zajímavá událost nás tehdy upoutala. Byl to zájezd jeho c. a k. apoštolského veličenstva Františka Josefa I. do Prahy v dubnu roku 1907. Veličenstvo se sice neráčil zastavit v Č. Budějovicích, avšak jel nedaleko odtud přes Třeboň, kam jej z Budějovic jela uvítat čestná setnina pěšího pluku č. 28. Byla to tenkrát sláva a velké povídání o události, která se nám nyní zdá pomalu báhorkou.

Budiž mi dovoleno zmínit se též o našem někdejší profesorů dějepisu Josefu Branišovi, jehož jsme si vážili pro jeho obsáhlou činnost vědeckou. Býval každodenním účastníkem ranních mší v ústavní kapli sv. Prokopa a vždy bedlivě dával pozor, aby při jakémkoliv veřejném vystoupení žactva bylo vše v nejlepším pořádku. Přítelem a ochráncem studentů byl upřímným a trpělivým. Jezdívával pravidelně na své prázdniny do mého rodného kraje doudlebského, jemuž věnoval několik cenných spisů. Byla to zejména obsáhlá práce o klášteře ve Svaté Koruně (z r. 1907), dále drobné studie o našem kostelíku v Černici, pozoruhodné pojednání o osídlení Doudlebska, Obrazy z dějin jihočeského umění (1909) vedle mnoha zpráv a glos v tisku. Často jsem jej o prázdninách potkával, jak procházel našim krajem a sbíral materiál k práci, vždycky usměvavého a milého. To, co Josef Braniš o našich jižních Čechách - zejména o historických a uměleckých památkách - vybádal a napsal, zůstane důležitým podkladem pro každou další práci v tomto směru.

Z knihy Padesát let Státní čsl. reálky Dr. Aug. Zátky, 1884 - 1934. České Budějovice 1934.